

โครงการ “การเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์”

๑. หลักการและเหตุผล

ปัญหาเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น และเป็นปัญหาที่ทั่วโลกให้ความตระหนัก หน่วยงานด้านสุขภาพสากลทั่วโลกได้มีรายงาน และแจ้งเตือนการใช้ยาปฏิชีวนะที่ไม่สมเหตุผลว่านำไปสู่การเกิดเชื้อดื้อยาได้ ถึงแม้จะยังไม่มีข้อมูลการเชื่อมโยงระหว่างการใช้ยาปฏิชีวนะที่ Overuse ในภาคปศุสัตว์ (เช่น การใช้เพื่อเร่งการเจริญเติบโต) ว่านำไปสู่ความเสี่ยงในการติดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาจากภาคปศุสัตว์สู่มนุษย์ที่ชัดเจน แต่การที่เชื้อแบคทีเรียสัมผัสกับยาปฏิชีวนะทำให้เพิ่มโอกาสการเกิดเชื้อดื้อยาที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นหน่วยงานด้านสุขภาพอนามัยทั่วโลก จึงได้ให้ความสำคัญและมีการออกระเบียบหรือแนวทางปฏิบัติในการลดการใช้ยาปฏิชีวนะในภาคปศุสัตว์ เช่น สหภาพยุโรปห้ามการใช้ยาปฏิชีวนะเพื่อเร่งการเจริญเติบโต และมีการออกแนวทางปฏิบัติแบบสมัครใจเพื่อลดการใช้ยาปฏิชีวนะในภาคปศุสัตว์โดยเฉพาะยาปฏิชีวนะที่มีความสำคัญกับมนุษย์ ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ออกแนวทางปฏิบัติแบบสมัครใจในการลดการใช้ยาปฏิชีวนะในวัตถุดิบเพื่อเร่งการเจริญเติบโตและแนวทางการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ (Raised without antibiotics)

ประเทศไทยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการดื้อยาต้านจุลชีพแห่งชาติเพื่อจัดการปัญหาการดื้อยา และขับเคลื่อนงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ ประกอบด้วย ด้านสุขภาพคน สุขภาพสัตว์ และสิ่งแวดล้อม โดยมีแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ คือ “แผนยุทธศาสตร์การจัดการการดื้อยาต้านจุลชีพประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔” ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ มีเป้าประสงค์ลดการใช้ยาในสัตว์ลงร้อยละ ๓๐ และมียุทธศาสตร์ที่สำคัญที่กรมปศุสัตว์เป็นแกนประสานหลัก คือยุทธศาสตร์ที่ ๔ “การป้องกันและควบคุมเชื้อดื้อยา และควบคุมกำกับดูแลการใช้ยาต้านจุลชีพอย่างเหมาะสมในภาคการเกษตรและสัตว์เลี้ยง” โดยในภาคปศุสัตว์ของประเทศไทยพบว่าปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาเชื้อดื้อยา คือมีการใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่มากเกินไปเกินความจำเป็น และยังพบการใช้ที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดเชื้อแบคทีเรียดื้อยาปฏิชีวนะเพิ่มขึ้นได้

ในปีที่ผ่านมาสำนักงานปศุสัตว์เขต ๕ ได้จัดทำโครงการ “ความร่วมมือการใช้ยาต้านจุลชีพอย่างเหมาะสมในระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์เพื่อลดปัญหาเชื้อดื้อยาในภาคเหนือตอนบน” วัตถุประสงค์เพื่อลดการใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงปศุสัตว์ ซึ่งโครงการฯ ดังกล่าวมีความสำเร็จ เกษตรกรสนใจเข้าร่วมโครงการ สามารถลดปริมาณการใช้ยาปฏิชีวนะลงได้ และอัตราการสูญเสียไม่แตกต่างจากเดิมที่เคยใช้ยาปฏิชีวนะ จากผลสำเร็จของโครงการนำร่องในการลดการใช้ยาปฏิชีวนะในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ จึงได้ต่อยอดโดยจัดทำโครงการ “การเลี้ยงสัตว์โดยไม่ใช้ยาปฏิชีวนะในระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์” เป็นการร่วมกับเกษตรกรและภาคส่วนที่มีความตั้งใจที่จะผลิตสัตว์โดยไม่ใช้ยาปฏิชีวนะในระบบการเลี้ยง เพื่อให้ผู้บริโภคมีทางเลือกเพิ่มขึ้นในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่เลี้ยงโดยไม่ใช้ยาปฏิชีวนะ และบรรจุโครงการดังกล่าวฯ อยู่ใน “แผนปฏิบัติการการจัดการการดื้อยาต้านจุลชีพประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔” เพื่อให้สอดคล้องตามเป้าประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องการให้ปริมาณการใช้ยาต้านจุลชีพสำหรับสัตว์ลดลง ร้อยละ ๓๐ ภายในระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อควบคุม ป้องกัน ลด หรือชะลอการเกิดปัญหาเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพในสัตว์
- ๒.๒ เพื่อให้ผู้ประกอบการเลี้ยงสัตว์ตระหนักถึงความสำคัญในการไม่ใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์
- ๒.๓ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค จากการบริโภคสินค้าปศุสัตว์ที่ไม่มีการใช้ยาปฏิชีวนะตลอดการเลี้ยง และสามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งที่มาของแหล่งผลิตได้
- ๒.๔ เพื่อให้ผู้บริโภคมีช่องทางการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรที่เลี้ยงโดยปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะมากขึ้น

๓. เป้าหมาย

ฟาร์มเลี้ยงสุกรขุน จำนวนรวม ๑๐๐ ฟาร์มทั่วประเทศ ที่ได้รับการรับรองฟาร์มมาตรฐาน (GAP: Good Agricultural Practice) และได้รับการรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดสารเร่งเนื้อแดงหรือสารกลุ่มเบต้าอะโกนิสต์ (β -Agonist) จากกรมปศุสัตว์ มีการส่งเข้าโรงฆ่าสุกรที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กษ.๑ มีการจำหน่าย ณ สถานที่จำหน่ายที่ได้รับการรับรองในโครงการเนื้อสัตว์ปลอดภัย ใส่ใจผู้บริโภค (ปศุสัตว์โอเค) ของกรมปศุสัตว์ และสามารถสอบย้อนกลับผลิตภัณฑ์ไปยังฟาร์มได้

๔. ระยะเวลาการดำเนินการ

ระหว่างเดือน มีนาคม ๒๕๖๑ - เดือน กันยายน ๒๕๖๑

๕. วิธีการดำเนินงาน

๕.๑ กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ (อยส.) จัดประชุมชี้แจงโครงการฯ ให้กับเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์และผู้ประกอบการ รวม ๑๒๐ คน จำนวน ๑ ครั้ง ณ โรงแรมเอกชน และผู้ประกอบการลงนามบันทึกความตกลงเข้าร่วมโครงการฯ รายละเอียดตามเอกสารแนบ ๑

๕.๒ คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัดหรือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ (จนท.ปศจ/จนท.ปคอ) เข้าตรวจประเมินฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๑ ครั้งต่อฟาร์มต่อปี ประกอบด้วย

- ตรวจประเมินตามหลักเกณฑ์การตรวจประเมินฟาร์มโครงการ “การเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์”

- เก็บตัวอย่างอาหารสัตว์และน้ำที่ใช้เลี้ยงสัตว์ จำนวนอย่างน้อยอย่างละ ๑ ตัวอย่าง ส่งตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อนที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ (สตส.) กรมปศุสัตว์

๕.๓ การเก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ (จนท.ปศจ/จนท.ปคอ) เก็บตัวอย่างเนื้อสุกรของฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการ ณ โรงฆ่าสัตว์ จำนวนอย่างน้อย ๑ ตัวอย่างต่อฟาร์ม ส่งตรวจยาปฏิชีวนะตกค้างที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ (ศวพ.) ในพื้นที่ ยกเว้นสำนักงานปศุสัตว์เขต ๑ (สนง.ปศข. ๑) เก็บตัวอย่างส่งตรวจที่ สตส.

๕.๔ สนง.ปศข. เป็นผู้รวบรวมผลวิเคราะห์ตัวอย่างให้คณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์พิจารณาให้การรับรองตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรองการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ

๕.๕ สนง.ปศข. รวบรวมรายชื่อผู้ประกอบการที่ผ่านการรับรอง แจ้งให้ อยส. ทราบตามความถี่และแบบฟอร์มที่ อยส. กำหนด

๕.๖ อยส. จัดทำใบประกาศนียบัตร จัดทำป้ายรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์โดยไม่ใช้ยาปฏิชีวนะ และประกาศรายชื่อฟาร์มที่ผ่านการรับรองทางเว็บไซต์กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ โดยการรับรองมีอายุ ๑ ปี

๕.๗ ผู้ประกอบการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ที่ประสงค์นำผลิตภัณฑ์จากฟาร์มที่ผ่านการรับรองตามโครงการฯ ไปจำหน่าย ให้ยื่นความจำนงที่ สนง.ปศข. ในพื้นที่ โดยผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กรมปศุสัตว์กำหนด

๕.๘ เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ (จนท.ปศจ./จนท.ปศอ) สุ่มเก็บตัวอย่างเนื้อสุกรที่ได้รับการรับรองการเลี้ยงปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ ณ สถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่งตรวจยาปฏิชีวนะตกค้างที่ ศวพ. ในพื้นที่ ยกเว้น สนง.ปศข. ๑ เก็บตัวอย่างส่งตรวจที่ สตส.

๕.๙ อยส. เข้าตรวจติดตามการดำเนินงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่จำนวน ๑ ครั้งต่อเขตพื้นที่

๕.๑๐ สนง.ปศข. ดำเนินการประเมินผลการดำเนินการโครงการฯ ในพื้นที่ รวบรวมส่งให้ อยส.

๕.๑๑ อยส. รวบรวมข้อมูลและสรุปผลการดำเนินการโครงการฯ

แผนการดำเนินงานโครงการฯ

กิจกรรม	ระยะเวลา						หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	มี.ค. ๖๑	เม.ย. ๖๑	พ.ค. ๖๑	มิ.ย. ๖๑	ก.ค. ๖๑	ส.ค. ๖๑	
๑. อยส. จัดประชุมชี้แจงโครงการฯ และลงนามบันทึกความตกลงเข้าร่วมโครงการฯ	←→						อยส.
๒. คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ ตรวจประเมินฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ		←→					สนง.ปศจ. และ สนง.ปศอ.
๓. คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ เก็บตัวอย่างอาหารสัตว์ น้ำ ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ (เนื้อสุกร) ส่งตรวจวิเคราะห์			←→				สนง.ปศจ. และ สนง.ปศอ.
๔. ห้องปฏิบัติการกรมปศุสัตว์ ตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างอาหารสัตว์ น้ำ และสินค้าปศุสัตว์ (เนื้อสุกร)			←→				สตส.และ ศวพ.

กิจกรรม	ระยะเวลา						หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
	มี.ค. ๖๑	เม.ย. ๖๑	พ.ค. ๖๑	มิ.ย. ๖๑	ก.ค. ๖๑	ส.ค. ๖๑	
๕. สนง.ปศช. จัดประชุมคณะกรรมการ รับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์			←→				สนง.ปศช.
๖. อยส. จัดทำใบประกาศนียบัตร และป้าย รับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยา ปฏิชีวนะ			←→				อยส.
๗. อยส. ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่			←→				อยส.
๘. อยส. รวบรวมข้อมูลและสรุปผลการ ดำเนินการโครงการฯ						↔	อยส.

๖. งบประมาณ รายละเอียดตามเอกสารแนบ ๒

๖.๑ อยส. จัดประชุมชี้แจงโครงการฯ และลงนามบันทึกความตกลงเข้าร่วมโครงการฯ งบประมาณ ๗๒,๐๐๐ บาท

๖.๒ คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ ตรวจประเมินฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ งบประมาณ ๑๗๒,๐๐๐ บาท

๖.๓ คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ เก็บตัวอย่างส่งตรวจวิเคราะห์ (เนื้อสุกร อาหารสัตว์ และน้ำ) งบประมาณ ๓๕๖,๐๐๐ บาท

๖.๔ ห้องปฏิบัติการกรมปศุสัตว์ ตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างอาหารสัตว์ น้ำ และสินค้าปศุสัตว์ (เนื้อสุกร) งบประมาณ ๙๐๒,๐๐๐ บาท

๖.๕ สนง.ปศช. จัดประชุมคณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ งบประมาณ ๑๐๒,๖๐๐ บาท

๖.๖ อยส. ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ งบประมาณ ๑๑๐,๕๒๐ บาท

๖.๗ อยส. จัดทำใบประกาศนียบัตร และป้ายรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ งบประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๑,๗๓๕,๑๒๐ บาท (หนึ่งล้านเจ็ดแสนสามหมื่นห้าพันหนึ่งร้อยยี่สิบบาทถ้วน)

๗. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- ๗.๑ นางสาวจุฬาร ศรีหิณา นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ กองควบคุมอาหารและยาสัตว์
- ๗.๒ นางสาวสุชานา สุขกลัด นายสัตวแพทย์ชำนาญการ กองควบคุมอาหารและยาสัตว์
- ๗.๓ นายนิทพงศ์ สุพิมล นายสัตวแพทย์ชำนาญการ กองควบคุมอาหารและยาสัตว์
- ๗.๔ นางสาววรรศร ประเสริฐกุลชัย นายสัตวแพทย์ปฏิบัติการ กองควบคุมอาหารและยาสัตว์

๘. ที่ปรึกษาโครงการฯ

- ๘.๑ นายรักไทย งามภักดิ์ ผู้อำนวยการกองควบคุมอาหารและยาสัตว์
- ๘.๒ นายศศิ เจริญพจน์ หัวหน้าฝ่ายยาสัตว์และการจัดการเชื้อดื้อยา
กองควบคุมอาหารและยาสัตว์
- ๘.๓ นายสมบัติ ศุภประภากร ผู้อำนวยการส่วนมาตรฐานการปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์เขต ๕
- ๘.๔ นางพัชรี ทองคำคุณ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนบน

๙. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๙.๑ ปริมาณการใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์มปศุสัตว์ในภาพรวมของทั้งประเทศลดลง
- ๙.๒ เกษตรกรและผู้ประกอบการมีความตระหนักในปัญหาการเกิดเชื้อดื้อยา มีความสนใจเข้าร่วมโครงการฯ และให้ความสำคัญในการไม่ใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์
- ๙.๓ ประชาชนหรือผู้บริโภคมีความมั่นใจในการเลือกซื้อสินค้าปศุสัตว์ที่เข้าร่วมโครงการฯ
- ๙.๔ ช่วยลดปัญหาหรือชะลอการเกิดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพในสินค้าปศุสัตว์
- ๙.๕ ผู้บริโภคมีช่องทางการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรที่เลี้ยงโดยปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ

รายละเอียดค่าใช้จ่าย โครงการ “การเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์”

1. การจัดประชุมชี้แจงโครงการฯ และลงนามบันทึกความตกลงเข้าร่วมโครงการฯ

ที่	รายละเอียด	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (มือ)	จำนวน (คน)	จำนวน เงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	ค่าอาหารกลางวัน	1	1	120	400	48,000
2.	ค่าอาหารว่างเครื่องดื่ม	1	2	120	50	12,000
3.	ค่าเอกสาร (ชุด)	1		120	100	12,000
					รวม	72,000

2. คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ตรวจประเมินฟาร์ม

ที่	รายละเอียด	จำนวน (ฟาร์ม)	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (คน)	จำนวน เงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	เบี้ยเลี้ยง	100	1	3	240	72,000
2.	น้ำมัน	100	1		1,000	100,000
					รวม	172,000

3. คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ เก็บตัวอย่างเพื่อส่งตรวจที่ห้องปฏิบัติการกรมปศุสัตว์

ที่	รายละเอียด	จำนวน (ฟาร์ม)	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (คน)	จำนวน เงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	เบี้ยเลี้ยง	100	2	2	240	96,000
2.	น้ำมัน	100	2		1000	200,000
3.	ค่าตัวอย่าง	100	2		300	60,000
					รวม	356,000

4. ห้องปฏิบัติการกรมปศุสัตว์ ตรวจวิเคราะห์ตัวอย่าง

ที่	รายละเอียด	จำนวน (ตัวอย่าง)	จำนวนเงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	ค่าวิเคราะห์ตัวอย่างเนื้อสัตว์ ตรวจสอบสารตกค้างยาปฏิชีวนะ โดยวิธี MA/ELISA ประกอบด้วย กลุ่มซัลโฟนาไมด์/ กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มแมคโครไลด์/ กลุ่มเพนนิซิลิน/กลุ่มอะมิโนไกลโคไซด์)	200	260	52,000
2.	ค่าวิเคราะห์ตัวอย่างอาหารสัตว์ ตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อน โดยวิธี Color reaction/ตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อน โดย วิธี HPLC/ELISA กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/ กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มโพลีไมซิน (โคลิสติน)/	100	3,500	350,000

ที่	รายละเอียด	จำนวน (ตัวอย่าง)	จำนวนเงิน (บาท)	รวม (บาท)
	กลุ่มเพนนิซิลิน (อะม็อกซิซิลลิน)			
3.	ค่าวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ ตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อน โดยวิธี HPLC/ELISA กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/ กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มโพลีไมกซิน (โคลิสติน)/ กลุ่มเพนนิซิลิน (อะม็อกซิซิลลิน)	100	3,500	350,000
4.	ตรวจยืนยันผลด้วยวิธี LC-MS/MS	100	1,500	150,000
			รวม	902,000

5. สนง.ปศข. จัดประชุมคณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์

ที่	รายละเอียด	จำนวน (เขต)	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (มือ)	จำนวน (คน)	จำนวน เงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	ค่าอาหารกลางวัน	9	3	1	20	120	64,800
2.	ค่าอาหารว่างเครื่องดื่ม	9	3	2	20	35	37,800
						รวม	102,600

6. อยส. ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่

ที่	รายละเอียด	จำนวน (เขต)	จำนวน (วัน)	จำนวน (คน)	จำนวน เงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	เบี้ยเลี้ยง	9	3	4	240	25,920
2.	น้ำมัน	9	3		1000	27,000
3.	ที่พัก	9	2 คืน	4	800	57,600
					รวม	110,520

7. อยส. จัดทำใบประกาศนียบัตร และป้ายรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์โดยไม่ใช้ยาปฏิชีวนะ

ที่	รายละเอียด	จำนวน (ฟาร์ม)	จำนวน เงิน (บาท)	รวม (บาท)
1.	ค่าจ้างจัดทำใบประกาศและป้ายรับรอง	100	200	20,000
			รวม	20,000

สรุปค่าใช้จ่ายทุกกิจกรรม

รายละเอียด	รวมเงิน
1. อยส. จัดประชุมชี้แจงโครงการฯ และลงนามบันทึกความตกลงเข้าร่วมโครงการฯ	72,000
2. การตรวจประเมินฟาร์ม	172,000
3. การเก็บตัวอย่างเพื่อส่งตรวจวิเคราะห์	356,000
4. การตรวจวิเคราะห์ตัวอย่าง	902,000
5. สนง.ปศข. จัดประชุมคณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์	102,600
6. อยส. ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่	110,520
7. อยส. จัดทำใบประกาศนียบัตร และป้ายรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ	20,000
	รวม
	1,735,120

หลักเกณฑ์และเงื่อนไข โครงการ “การเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์”

1. หลักการและเหตุผล

ปัญหาเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น และเป็นปัญหาที่ทั่วโลกให้ความตระหนัก ประเทศไทยภายใต้คณะกรรมการนโยบายการต่อต้านจุลชีพแห่งชาติ มีแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ คือ “แผนยุทธศาสตร์การจัดการการดื้อยาต้านจุลชีพประเทศไทย พ.ศ. 2560-2564” ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2559 และมีกรจัดทำแผนปฏิบัติการภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฯ ดังกล่าว โดยกรมปศุสัตว์เป็นแกนประสานหลัก ในยุทธศาสตร์ที่ 4 “การป้องกันและควบคุมเชื้อดื้อยา และควบคุมกำกับดูแลการใช้ยาต้านจุลชีพอย่างเหมาะสมในภาคการเกษตรและสัตว์เลี้ยง” จึงได้มีการบรรจุโครงการการเลี้ยงสัตว์โดยไม่ใช้ยาปฏิชีวนะ เพื่อให้สอดคล้องตามเป้าประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องการให้ปริมาณการใช้ยาต้านจุลชีพสำหรับสัตว์ลดลง ร้อยละ 30 ภายในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564)

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อควบคุม ป้องกัน ลด หรือชะลอการเกิดปัญหาเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพในสัตว์
- 2.2 เพื่อให้ผู้ประกอบการเลี้ยงสัตว์ตระหนักถึงความสำคัญในการไม่ใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์
- 2.3 เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค จากการบริโภคสินค้าปศุสัตว์ที่ไม่มีการใช้ยาปฏิชีวนะตลอดการเลี้ยง และสามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งที่มาของแหล่งผลิตได้
- 2.4 เพื่อให้ผู้บริโภคมีช่องทางการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เนื้อสุกรที่เลี้ยงโดยปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะมากขึ้น

3. ขอบข่ายการรับรอง

ฟาร์มเลี้ยงสุกรขุน จำนวนรวม 100 ฟาร์มทั่วประเทศ ที่ได้รับการรับรองฟาร์มมาตรฐาน (GAP: Good Agricultural Practice) และได้รับการรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดสารเร่งเนื้อแดงหรือสารกลุ่มเบต้าอะโกนิสต์ (β -Agonist) จากกรมปศุสัตว์ มีการส่งเข้าโรงฆ่าสุกรที่ถูกต้องตามกฎหมาย กข.1 มีการจำหน่าย ณ สถานที่จำหน่ายที่ได้รับการรับรองในโครงการเนื้อสัตว์ปลอดภัย ใส่ใจผู้บริโภค (ปศุสัตว์โอเค) ของกรมปศุสัตว์ และสามารถสอบย้อนกลับผลิตภัณฑ์ไปยังฟาร์มได้ โดยการรับรองนี้ไม่รวมยากันบิตอยู่ในขอบข่ายการรับรอง และยอมรับให้ใช้ในโปรแกรมการจัดการฝูงสัตว์ ร่วมกับการทำวัคซีน ทางเลือกอื่นๆ (สมุนไพร พรีไบโอติกส์ โพรไบโอติกส์) ที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายภายใต้การควบคุมของสัตวแพทย์เพื่อให้เป็นไปตามหลักสวัสดิภาพสัตว์

4. นิยาม

- 4.1 ฟาร์มมาตรฐาน (Standard farms) หมายถึง ฟาร์มเลี้ยงสุกรขุน ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม GAP (Good Agricultural Practice) จากกรมปศุสัตว์ โดยมีสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มกำกับดูแลการใช้ยาในฟาร์ม

- 4.2 ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดสารเร่งเนื้อแดงหรือสารกลุ่มเบต้าอะโกนิสต์ (β -Agonist) หมายถึง ฟาร์มสุกรขุนที่เจ้าของหรือผู้ดำเนินการได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการรับรอง ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดสารเร่งเนื้อแดงหรือสารกลุ่มเบต้าอะโกนิสต์ (β -Agonist) และได้รับใบรับรองจากกรมปศุสัตว์
- 4.3 การเลี้ยงสัตว์ (Raising farm animal(s) หมายถึง การเลี้ยงสุกรขุนในฟาร์มมาตรฐาน
- 4.4 ยาปฏิชีวนะ (Antibiotics) หมายถึง ยาที่มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อแบคทีเรีย รวมทั้งมีฤทธิ์ในการทำลายและยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อแบคทีเรีย ทั้งที่ได้จากสิ่งมีชีวิตหรือจากการสังเคราะห์ โดยไม่รวมยากันบิดอยู่ในนิยามยาปฏิชีวนะ
- 4.5 การเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ (Raised without antibiotics) หมายถึง การเลี้ยงสุกรโดยไม่มีการใช้ยาปฏิชีวนะตั้งแต่เกิด ตลอดจนถึงการผลิตผลิตภัณฑ์ ในกรณีที่สัตว์แพทย์ระบุว่าต้องใช้ยาปฏิชีวนะ สัตว์ที่ได้รับยาปฏิชีวนะไม่ว่าจะเป็นระยะเวลาเท่าใดก็ตามต้องมีการคัดแยกออกจากฝูงที่เข้าร่วมโครงการฯ และไม่สามารถนำสัตว์กลับมาเข้าร่วมโครงการฯ ได้ ถึงแม้ว่าสัตว์จะได้รับการรักษาจนหายป่วยแล้วก็ตาม
- 4.6 การสอบย้อนกลับ (Traceability) หมายถึง การตรวจสอบเส้นทางของผลิตภัณฑ์ที่ปลายทางมายังต้นทางในห่วงโซ่การผลิตได้ เช่น จากผลิตภัณฑ์มายังฟาร์ม หรือจากอาหารสัตว์ที่ฟาร์มมายังโรงงานผลิตอาหารสัตว์ได้
5. คุณสมบัติและเงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการ
- 5.1 ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์
- เป็นฟาร์มสุกรขุนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม GAP จากกรมปศุสัตว์ และมีสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มกำกับดูแลการใช้ยาในฟาร์ม
  - ฟาร์มสุกรขุนที่ได้รับการรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดสารเร่งเนื้อแดงหรือสารกลุ่มเบต้าอะโกนิสต์ (β -Agonist) จากกรมปศุสัตว์
  - สุกรจากฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ ต้องเข้าเชือด ณ โรงฆ่าสุกรที่ได้รับการรับรองการปฏิบัติที่ดี (GMP: Good Agricultural Practice)
  - มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการไม่ใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์
  - เป็นผู้ที่สมัครใจขอรับการรับรอง และยินดีปฏิบัติ ตามกฎระเบียบ ข้อกำหนด ขั้นตอน วิธีการปฏิบัติ คู่มือ และเอกสารต่างๆ ที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ
  - ไม่เป็นผู้ถูกเพิกถอนการรับรอง เว้นแต่ถูกเพิกถอนมาแล้วมากกว่า 1 ปี
- 5.2 ผู้ประกอบการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์
- สามารถสอบย้อนกลับผลิตภัณฑ์ไปยังฟาร์มเลี้ยงสัตว์ได้
  - ได้รับการรับรองสถานที่จำหน่ายในโครงการเนื้อสัตว์ปลอดภัยใส่ใจผู้บริโภค (ปศุสัตว์ OK)

- เป็นผู้ที่มีศรัทธาเข้าร่วมโครงการฯ และยินดีปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อกำหนด ขั้นตอน วิธีการปฏิบัติ คู่มือ และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในโครงการฯ

6. ผู้ตรวจรับรอง

คณะผู้ตรวจประเมินการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ (จนท.ปศจ/จนท.ปศอ) ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ ให้ปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

7. คณะกรรมการรับรอง

คณะกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีด้านปศุสัตว์ พิจารณาให้การรับรองตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรองการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ โดยหากคณะกรรมการมีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้ประกอบการหรือเข้าร่วมตรวจประเมิน ต้องงดออกเสียงและไม่แสดงความคิดเห็นในการพิจารณารับรองในครั้งนั้นๆ

8. ข้อกำหนดของผู้ประกอบการที่ขอรับการรับรอง

ผู้ประกอบการต้องสามารถควบคุมการเลี้ยงสัตว์โดยไม่ใช้ยาปฏิชีวนะตลอดการเลี้ยง และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กรมปศุสัตว์กำหนดดังนี้

8.1 มีสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มเป็นผู้นำกับดูแล หากมีการใช้ยาปฏิชีวนะในฟาร์ม

8.2 ไม่มีการใช้ยาปฏิชีวนะในทุกรูปแบบในการเลี้ยงสัตว์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

8.3 อาหาร น้ำ ที่ใช้เลี้ยงสัตว์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ต้องไม่มีการเติมยาปฏิชีวนะ

8.4 หากสัตว์เจ็บป่วยสามารถให้ยาปฏิชีวนะรักษาได้แต่ต้องคัดแยกออกจากฝูงและนำออกจากระบบ

8.5 สัตว์ต้องได้รับการเลี้ยงโดยปราศจากการใช้ยาปฏิชีวนะตั้งแต่เกิด และระหว่างช่วงดูนมแม่

โดยสามารถให้ยากันบิด วัคซีน และทางเลือกอื่นเช่น สมุนไพร ที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายได้

8.6 แสดงเอกสาร ขั้นตอน หรือวิธีการปฏิบัติในการตรวจสอบย้อนกลับผลิตภัณฑ์จากสถานที่จำหน่ายไปยังฟาร์มได้

8.7 เก็บตัวอย่าง อาหารสัตว์ น้ำ ผลิตภัณฑ์ ส่งตรวจวิเคราะห์ยาปฏิชีวนะปนเปื้อนหรือตกค้างยังห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง ISO 17025 ด้วยวิธี LC-MS/MS รายการตรวจวิเคราะห์ จำนวน ตัวอย่าง และความถี่ตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด

9. การให้การรับรอง

9.1 ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์แสดงความจำนงขอการรับรอง ณ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหรือสำนักงานปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่ ตามแบบฟอร์มคำขอรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดยาปฏิชีวนะ (แบบฟอร์ม RWA 1)

9.2 เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัดหรือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอตรวจสอบเอกสารและคุณสมบัติผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์

- 9.3 เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัดหรือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอส่งรายชื่อผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนให้คณะผู้ตรวจรับรองเพื่อดำเนินการนัดหมายเข้าตรวจรับรอง
- 9.4 คณะผู้ตรวจรับรองนัดหมายเข้าตรวจรับรอง โดยแจ้งให้ทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน และต้องมีผู้ตรวจรับรองอย่างน้อย 3 คน
- 9.5 คณะผู้ตรวจรับรองตรวจรับรองตามเกณฑ์การตรวจประเมินฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ จำนวน 1 ครั้งต่อฟาร์มต่อปี ประกอบด้วย
- การตรวจรับรองตามเกณฑ์การตรวจประเมินฟาร์มโครงการ เลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์ (แบบฟอร์ม RWA 3)
  - เก็บตัวอย่างน้ำและอาหารที่ฟาร์ม อย่างน้อยอย่างละ 1 ตัวอย่างต่อฟาร์มต่อปี ส่งตรวจยังสำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์เพื่อตรวจสอบยาปฏิชีวนะปนเปื้อน ด้วยวิธี ELISA/HPLC กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มแมโครไลด์/กลุ่มเพนิซิลิน/กลุ่มอะมิโนไกลโคไซด์/กลุ่มโพลีมิกซิน
  - เก็บตัวอย่างเนื้อสุกร ณ โรงฆ่าสัตว์ ของฟาร์มที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวนอย่างน้อย 1 ตัวอย่างต่อฟาร์มต่อปี ส่งตรวจยาปฏิชีวนะตกค้างด้วยวิธี MA กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มแมโครไลด์/กลุ่มเพนิซิลิน/กลุ่มอะมิโนไกลโคไซด์ ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ในพื้นที่ ยกเว้นสำนักงาน ปศข. 1 เก็บตัวอย่างส่งตรวจที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์
  - สุ่มเก็บตัวอย่างเนื้อสุกร ณ สถานที่จำหน่ายที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวนอย่างน้อย 1 ตัวอย่างต่อแห่งต่อปี ส่งตรวจยาปฏิชีวนะตกค้างด้วยวิธี MA กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มแมโครไลด์/กลุ่มเพนิซิลิน/กลุ่มอะมิโนไกลโคไซด์ ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ในพื้นที่ ยกเว้นสำนักงาน ปศข. 1 เก็บตัวอย่างส่งตรวจที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์
- หมายเหตุ: หากตัวอย่างน้ำ อาหารสัตว์ เนื้อสัตว์ ที่ส่งตรวจพบผลวิเคราะห์เป็นบวกให้ตรวจยืนยันผลด้วยวิธี LC-MS/MS ที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์
- 9.6 กรณีพบข้อบกพร่องไม่รุนแรงให้คณะผู้ตรวจรับรองรวบรวมรายงานเสนอต่อคณะกรรมการรับรองเพื่อพิจารณาให้การรับรอง แต่หากพบข้อบกพร่องรุนแรงให้ติดตามการแก้ไขข้อบกพร่องได้ 1 ครั้ง ในระยะเวลาไม่เกิน 2 เดือน
- 9.7 คณะกรรมการรับรองพิจารณาตัดสินให้การรับรอง

- 9.8 สำนักงานปศุสัตว์เขตแจ้งรายชื่อผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่ผ่านการรับรองให้กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ทราบ ตามแบบฟอร์มสรุปรายชื่อผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่ผ่านการรับรองฟาร์มปลอดการใช้อยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์ (แบบฟอร์ม RWA 4)
- 9.9 กองควบคุมอาหารและยาสัตว์เป็นผู้ดำเนินการจัดทำใบประกาศและใบรับรองให้แก่ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์โดยมีผลตั้งแต่วันที่คณะกรรมการรับรองอนุมัติให้การรับรองและไม่สามารถโอนใบรับรองให้แก่ผู้อื่นได้ ทั้งนี้ใบรับรองมีอายุคราวละ 1 ปี และประกาศรายชื่อผู้ประกอบการที่ผ่านการรับรองการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้อยาปฏิชีวนะทางเว็บไซต์กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ กรมปศุสัตว์
- 9.10 หากมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่กระทบต่อระบบการเลี้ยงสัตว์โดยไม่ใช้อยาปฏิชีวนะในสาระสำคัญให้สำนักงานปศุสัตว์เขตแจ้งให้กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ทราบ
- 9.11 ผู้ประกอบการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ หากประสงค์นำสินค้าที่ได้รับการรับรองการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้อยาปฏิชีวนะไปจำหน่าย ให้ติดต่อแสดงความจำนงค์ได้ที่สำนักงานปศุสัตว์เขตในพื้นที่ ตามแบบฟอร์มคำขอสำหรับสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ ในโครงการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้อยาปฏิชีวนะ (แบบฟอร์ม RWA 2)
- 9.12 โดยเงื่อนไขและรูปแบบการแสดงตราสัญลักษณ์หรือเครื่องหมาย ณ สถานที่จำหน่าย เป็นไปตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด
- 9.13 สำนักงานปศุสัตว์เขตแจ้งรายชื่อผู้ประกอบการ ตามแบบฟอร์ม รายชื่อผู้ประกอบการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์จากฟาร์มที่ผ่านการรับรองฟาร์มปลอดการใช้อยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์ (แบบฟอร์ม RWA 5) ให้กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ทราบ
- 9.14 กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ประกาศรายชื่อผู้ประกอบการสถานที่จำหน่ายที่เข้าร่วมโครงการฯ พร้อมรายละเอียด ที่อยู่ ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย และแหล่งที่มาของเนื้อสัตว์หรือสถานที่ตัดแต่งทางเว็บไซต์กองควบคุมอาหารและยาสัตว์
10. เงื่อนไขสำหรับผู้ได้รับการรับรอง
- ผู้ได้รับการรับรอง ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้
- 10.1 ต้องรักษาไว้ซึ่งระบบการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้อยาปฏิชีวนะตลอดระยะเวลาที่ได้รับการรับรอง
- 10.2 อ้างถึงการรับรองเฉพาะในกิจการ หรือขอขยายที่ได้รับการรับรองเท่านั้น
- 10.3 ไม่นำใบรับรองไปใช้ในทางที่ทำให้เกิดความเสียหาย หรือทำให้เข้าใจผิด
- 10.4 ให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ในการตรวจประเมินและเก็บตัวอย่าง ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ได้รับการรับรอง และส่งมอบเอกสารหลักฐานต่างๆ ให้กรมปศุสัตว์เมื่อมีการร้องขอ
- 10.5 ยุติการใช้สิ่งพิมพ์ สื่อโฆษณา ที่มีการอ้างอิงถึงการได้รับการรับรองนั้นทั้งหมดเมื่อมีการเพิกถอนหรือยกเลิกการรับรอง

- 10.6 หากประสงค์ต้องการเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ยื่นเรื่องให้คณะกรรมการพิจารณาก่อนจะดำเนินการ
- 10.7 หากประสงค์จะขอต่ออายุการรับรอง ให้แจ้งความประสงค์ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน ก่อนวันที่
ใบรับรองหมดอายุ

11. การตรวจติดตาม

คณะผู้ตรวจรับรองดำเนินการตรวจติดตาม เพื่อติดตามการรักษาระบบที่ได้รับการรับรองอย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี โดยแจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่เกิน 24 ชั่วโมง ประกอบด้วย

- เก็บตัวอย่างน้ำและอาหารที่ฟาร์ม จำนวนอย่างน้อยอย่างละ 1 ตัวอย่างต่อฟาร์ม ส่งตรวจยัง
สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์เพื่อตรวจสอบยาปฏิชีวนะปนเปื้อน ด้วยวิธี ELISA/HPLC
กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มแมคโครไลด์/กลุ่มเพนิซิลิน/
กลุ่มอะมิโนไกลโคไซด์/กลุ่มโพลีไมซิน
- สุ่มเก็บตัวอย่างเนื้อสุกร ณ สถานที่จำหน่ายที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวนอย่างน้อย 1 ตัวอย่างต่อแห่ง
ต่อปีส่งตรวจยาปฏิชีวนะตกค้างด้วยวิธี MA กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิ
โนโลน/กลุ่มแมคโครไลด์/กลุ่มเพนิซิลิน/กลุ่มอะมิโนไกลโคไซด์ ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์
ในพื้นที่ ยกเว้นสำนักงาน ปศข. 1 เก็บตัวอย่างส่งตรวจที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์

หมายเหตุ: หากตัวอย่างน้ำ อาหารสัตว์ เนื้อสัตว์ ที่ส่งตรวจพบผลวิเคราะห์เป็นบวกให้ตรวจยืนยันผลด้วย
วิธี LC-MS/MS ที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์

ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต้องดำเนินการตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อนในตัวอย่าง น้ำและอาหาร อย่าง
น้อยอย่างละ 1 ตัวอย่าง จำนวน 2 ครั้งต่อฟาร์มต่อปี (Self-verification) ส่งตรวจยาปฏิชีวนะ กลุ่มซัลโฟนาไมด์/
กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มแมคโครไลด์/กลุ่มเพนิซิลิน/กลุ่มอะมิโนไกลโคไซด์/กลุ่มโพลี
ไมซิน ณ ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง ISO/IEC 17025 ด้วยวิธี LC-MS/MS และแสดงผลให้เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจ
รับรองพิจารณาขณะตรวจติดตาม

ผู้ประกอบการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปลอดยาปฏิชีวนะต้องดำเนินการตรวจยาปฏิชีวนะตกค้างใน
ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ อย่างน้อย 1 ตัวอย่าง จำนวน 2 ครั้งต่อสถานที่จำหน่ายต่อปี (Self-verification) ส่งตรวจ
ยาปฏิชีวนะ กลุ่มซัลโฟนาไมด์/กลุ่มเตตราซัยคลิน/กลุ่มฟลูออโรควิโนโลน/กลุ่มแมคโครไลด์/กลุ่มเพนิซิลิน/
กลุ่มอะมิโนไกลโคไซด์/กลุ่มโพลีไมซิน ณ ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง ISO/IEC 17025 ด้วยวิธี LC-MS/MS
และแสดงผลให้เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจรับรองพิจารณาขณะตรวจติดตาม พร้อมทั้งสาธิตวิธีการสอบย้อนกลับผลิตภัณฑ์
ไปยังฟาร์มได้

12. การตรวจต่ออายุการรับรอง

คณะผู้ตรวจรับรองดำเนินการตรวจต่ออายุการรับรองทุกปี เพื่อตรวจตามวงรอบการรับรอง 1 ปี โดยแจ้ง
ให้ทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 3 วัน ขั้นตอนการตรวจต่ออายุและการเก็บตัวอย่างดำเนินการเหมือนการตรวจรับรอง

13. การตรวจกรณีพิเศษ

คณะผู้ตรวจรับรองดำเนินการตรวจกรณีพิเศษตามมติคณะกรรมการรับรอง หากมีเหตุอันจำเป็นและสมควร เช่น มีเหตุอันสงสัยว่าทำให้ประสิทธิภาพลดลง มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ มีข้อร้องเรียนว่าไม่เป็นไปตามที่กำหนด เป็นต้น โดยสามารถขอเข้าตรวจกรณีพิเศษโดยแจ้งให้ทราบล่วงหน้าไม่เกิน 24 ชั่วโมง ในกรณีพบผลบวกให้ดำเนินการเก็บตัวอย่างซ้ำด้วย

14. การยกเลิกการรับรอง

ผู้ประกอบการที่มีความประสงค์ขอยกเลิกการรับรองให้แจ้งขอยกเลิกการรับรองเป็นลายลักษณ์อักษรตามแบบฟอร์มการขอยกเลิกการรับรองการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ (แบบฟอร์ม RWA 6) คณะกรรมการรับรองพิจารณายกเลิกการรับรอง ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต้องส่งคืนใบประกาศและป้ายรับรองคืนให้แก่สำนักงานปศุสัตว์เขต และสิทธิในการรับรองจะสิ้นสุดลงทันที นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการรับรองตัดสินใจ

15. การเพิกถอนการรับรอง

กรณีตรวจยืนยันผลพบยาปฏิชีวนะปนเปื้อนหรือตกค้างในตัวอย่างที่ส่งตรวจ และคณะกรรมการรับรองพิจารณาเพิกถอนการรับรอง คณะกรรมการรับรองแจ้งสาเหตุพร้อมเอกสารหลักฐานให้กองควบคุมอาหารและยา สัตว์ทราบทันที พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ประกอบการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปลอดยาปฏิชีวนะทราบ โดยผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต้องส่งคืนใบประกาศและป้ายรับรองคืนให้แก่สำนักงานปศุสัตว์เขต และสิทธิในการรับรองจะสิ้นสุดลงทันที นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการรับรองตัดสินใจ

16. การกำกับดูแล

กองควบคุมอาหารและยา สัตว์เข้าตรวจติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์เขต และเจ้าหน้าที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพื้นที่ละ 1 ครั้ง

17. เกณฑ์การตรวจประเมินในโครงการ การเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์

17.1 บันทึกการปฏิบัติงาน

ผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต้องจัดทำเอกสารบันทึกหลักเกณฑ์และขั้นตอนการปฏิบัติงานโดยมีบันทึกย้อนหลังอย่างน้อย 1 ช่วงอายุของกลุ่มสัตว์ที่เลี้ยง และมีหัวข้อขั้นตอนที่ต้องบันทึก ดังนี้

- ข้อมูล ผู้ผลิต/ผู้จัดหา อาหารสัตว์และยาที่ใช้รักษา
- บันทึกข้อมูลการซื้ออาหารและยา
- บันทึกการปฏิบัติงานของสัตวแพทย์
- สูตรของผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในฟาร์ม และเลขรหัสการผลิต
- การฝึกอบรมพนักงาน
- การตรวจสอบย้อนกลับ
- การเก็บตัวอย่างและผลวิเคราะห์ตัวอย่าง

- การป้องกันการปนเปื้อนข้าม
- การทำความสะอาดและหลักเกณฑ์สุขอนามัย
- การควบคุมสิ่งที่ไม่สอดคล้อง อื่นๆ เช่น กรณี product hold การแยกสัตว์หรือกักกันโรคสัตว์ การจำแนกสิ่งที่ไม่สอดคล้อง และการทำลายสิ่งที่ไม่สอดคล้อง

17.2 การควบคุมการปฏิบัติงาน

- แหล่งที่มาของอาหารสัตว์หรือสิ่งที่เข้ามาในฟาร์ม ต้องแน่ใจว่าปลอดภัยปฏิบัติชีวณะ เช่น มี Supplier product specification sheet, Certificate of analysis (COA) เป็นต้น หรือหลักฐานแสดงการรับรองจาก third party และมีการทดสอบว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์นี้
- โรงงานผลิตอาหารสัตว์เพื่อขายเข้าฟาร์มที่ไม่ใช่ยาปฏิชีวนะ ต้องมีการเก็บตัวอย่างอาหารทุก lot ส่งตรวจยังห้องปฏิบัติการตรวจสอบยาปฏิชีวนะปนเปื้อนในอาหารสัตว์ที่ได้รับการรับรอง ISO/IEC 17025
- โปรแกรมสุขภาพสัตว์ กิจกรรมภายในฟาร์ม ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการรักษาโรค
- ผลทดสอบสารตกค้างยาปฏิชีวนะปนเปื้อนของน้ำและอาหารที่ใช้เลี้ยงสัตว์ (Self-verification) จากห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง ISO 17025 ด้วยวิธี LC-MS/MS โดยผลทดสอบมีอายุไม่เกิน 1 ปี อย่างน้อยชนิดละ 1 ตัวอย่างปีละ 2 ครั้ง
- วิธีการในการป้องกัน และมาตรการในการจัดการกรณีการปนเปื้อนข้ามของยาปฏิชีวนะในอาหารสัตว์ อุปกรณ์ที่ใช้ ตัวสัตว์ ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการเลี้ยง
- วิธีการในการจำแนกและระบุสัตว์มีชีวิตที่ไม่ตรงตามเงื่อนไขการรับรอง
- วิธีการในการทำความสะอาด และการบันทึกข้อมูล
- มีการติดป้ายชี้บ่ง ต้องชัดเจนตลอดกระบวนการเลี้ยง ป้องกันไม่ให้เกิดความสับสนหรือเข้าใจผิดกับผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้รับการรับรองว่าปลอดภัยปฏิบัติชีวณะ เช่น สถานที่เก็บอาหาร/ยา สถานที่เลี้ยง สถานที่เก็บสิ่งของ ฯลฯ และต้องแยกออกจากกันให้เป็นสัดส่วน
- บันทึกข้อมูลที่จำเป็นในการเลี้ยงสัตว์ เช่น การจัดการอาหาร กิจกรรมของสัตว์ ฯลฯ
- สถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยง ต้องแยกเป็นสัดส่วนมีการติดป้ายชี้บ่งชัดเจนไม่ให้เกิดความสับสน มีการสุ่มเก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์เพื่อตรวจยาปฏิชีวนะตกค้างจากห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง ISO 17025 ด้วยวิธี LC-MS/MS โดยผลทดสอบมีอายุไม่เกิน 1 ปี จำนวนอย่างน้อย 1 ตัวอย่างต่อแห่ง ปีละ 2 ครั้ง และต้องสามารถสอบย้อนกลับได้

17.3 การจัดการการขนส่งสัตว์

- ต้องมีการจัดการก่อนขนส่งสัตว์ และขณะขนส่งไม่ให้ขัดต่อการรับรองการเลี้ยงปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ และมีหลักสวัสดิภาพสัตว์
  - ต้องมีบันทึกขณะขนส่งสัตว์
  - รถขนส่งและอุปกรณ์ที่ใช้ต้องได้รับการทำความสะอาดและบำรุงรักษาสม่ำเสมอ
- 17.4 การทำความสะอาดและการสุขาภิบาล
- ต้องมีเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานและบันทึกเกี่ยวกับการทำความสะอาดและการสุขาภิบาลของสถานที่ และอุปกรณ์การเลี้ยงสัตว์
- 17.5 การตรวจสอบภายใน และการเก็บตัวอย่างทดสอบ
- ผู้ประกอบการต้องจัดทำเอกสารบันทึกและปฏิบัติดังนี้
- มีเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานและบันทึก เกี่ยวกับ การควบคุมคุณภาพภายในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ และการเฝ้าระวังเพื่อปฏิบัติตามข้อกำหนดการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ
  - สามารถยืนยันว่าสิ่งที่รับเข้ามาในฟาร์มสอดคล้องตามข้อกำหนด เช่น อาหารสัตว์ ปลอดจากยาปฏิชีวนะ
  - ข้อมูลขั้นตอนการปฏิบัติงานมาจากบุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบและตรวจสอบได้ เช่น มีลายเซ็นหัวหน้างานกำกับ
  - การใช้ยาปฏิชีวนะต้องใช้เมื่อกรณีเพื่อการรักษาเท่านั้น โดยสัตว์ที่มีการใช้ยาปฏิชีวนะต้องถูกแยกออกจากสัตว์ที่เลี้ยงโดยไม่ใช้ยาปฏิชีวนะและมีการบันทึกข้อมูลการรักษาเก็บไว้ครบถ้วน
  - มีการเก็บตัวอย่าง น้ำ อาหาร และผลิตภัณฑ์ตรวจสอบยาปฏิชีวนะปนเปื้อน โดยห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรอง และต้องมีบันทึกการเก็บตัวอย่างและผลวิเคราะห์เก็บไว้ในกรณีผู้ตรวจประเมินมีการร้องขอ
  - มีการจัดการควบคุมผลิตภัณฑ์กรณีเมื่อตรวจพบยาปฏิชีวนะปนเปื้อนหรือตกค้าง หรือพบการปนเปื้อนข้าม
- 17.6 การตรวจสอบย้อนกลับ
- ต้องมีเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานและบันทึก เพื่อให้สามารถสอบย้อนกลับได้
  - สามารถสอบย้อนไปยังแหล่งที่รับอาหารสัตว์/ยา/วัสดุ จากเอกสารการรับสินค้า โดยเชื่อมโยงข้อมูลจาก lot/เลขการผลิต ทางระบบเอกสารหรือสารบรรณได้
  - มีการบันทึกข้อมูลการเลี้ยง การรับสินค้า บันทึกการซื้อขายอาหารสัตว์และผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในฟาร์ม

- ผู้ประกอบการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์ ต้องสามารถแสดงวิธีการสอบย้อนกลับผลิตภัณฑ์นั้นไปยังระดับฟาร์มได้

17.7 การฝึกอบรม

- มีข้อมูลรายละเอียด ประวัติการฝึกอบรม
- มีการฝึกอบรมและฝึกอบรมเพื่อทบทวนความรู้เป็นประจำทุกปี ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 3 ปี

17.8 การควบคุมและแผนการดำเนินการในกรณีพบผลิตภัณฑ์ไม่สอดคล้องตามข้อกำหนด

- เอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานและบันทึก เกี่ยวกับการควบคุมและแผนการดำเนินการในกรณีพบผลิตภัณฑ์ไม่สอดคล้องตามข้อกำหนดการเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ
- มีการเก็บบันทึกและการดำเนินการ โดยต้องมีเอกสาร ประกอบด้วย บันทึกรายละเอียดสาเหตุ (ระบุพื้นที่ที่การจัดการหรือวิธีการควบคุมล้มเหลว เช่น การคัดแยก สุขอนามัย การรับวัตถุดิบ) พร้อมระบุว่าตรวจพบได้อย่างไร และปริมาณของผลิตภัณฑ์ที่ต้องทำลายหรือเปลี่ยนเป็นผลิตภัณฑ์ทั่วไป พร้อมทั้งการนำฉลากหรือตราสัญลักษณ์ออก

17.9 การหยุดจำหน่ายสินค้า (Withdraw)

- เอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานและบันทึกเกี่ยวกับการหยุดจำหน่ายสินค้า
- ระเบียบและขั้นตอนการดำเนินการกรณีผลิตภัณฑ์ไม่สอดคล้องตามข้อกำหนด เช่น มีการหยุดจำหน่ายหรือวิธีการจัดการอย่างชัดเจน และควรรีไทร์ในขั้นตอนการปฏิบัติงาน

17.10 การจัดการข้อร้องเรียน

- มีระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติการในการจัดการกรณีมีการร้องเรียน
- มีการเก็บบันทึกข้อร้องเรียนและการจัดการข้อร้องเรียนไว้อย่างน้อย 3 ปี

17.11 การแสดงตราสัญลักษณ์การรับรอง

- ผู้ประกอบการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์สามารถแสดงข้อความ ป้ายสัญลักษณ์รับรองการเลี้ยงสัตว์ปลอดใช้ยาปฏิชีวนะ (Raised without antibiotics) รับรองโดยกรมปศุสัตว์ เป็นไปตามเงื่อนไขที่กรมปศุสัตว์กำหนด โดยค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์เป็นของผู้ประกอบการ

18. การเก็บตัวอย่าง

คณะผู้ตรวจรับรองดำเนินการเก็บตัวอย่าง (Official sampling) เพื่อส่งตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อนหรือตกค้างยังห้องปฏิบัติการของกรมปศุสัตว์ โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบฟอร์มเก็บตัวอย่างในโครงการ การเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ (แบบฟอร์ม RWA 7)

19. การรายงานผล

สำนักงานปศุสัตว์เขต แจ้งผลให้กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ทราบภายใน 3 วัน ทาง E-mail: dld.amric@gmail.com หลังมีมติพิจารณาจากคณะกรรมการรับรองตามแบบฟอร์ม

- ตามแบบฟอร์มสรุปรายชื่อผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่ผ่านการรับรองฟาร์มปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์ (แบบฟอร์ม RWA 4)
- รายชื่อผู้ประกอบการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์จากฟาร์มที่ผ่านการรับรองฟาร์มปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในการเลี้ยงสัตว์ (แบบฟอร์ม RWA 5)

ภาคผนวก

ตราสัญลักษณ์โครงการฯ

ผู้ประกอบการแสดงตราสัญลักษณ์ ณ สถานที่จำหน่ายและบนผลิตภัณฑ์

ใบรับรองฟาร์ม

ใบรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะในระบบการผลิตสินค้าปศุสัตว์

ใบรับรองฉบับนี้ให้เพื่อแสดงว่า

ชื่อฟาร์ม.....

ที่อยู่.....

ได้รับการรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะประเภทฟาร์มสุกรขุน

ทะเบียนรับรอง.....

ออกให้ ณ วันที่..... วันหมดอายุ.....

( )

อธิบดีกรมปศุสัตว์

การจัดทำใบรับรองฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปลอดการใช้ยาปฏิชีวนะ

ใบรับรอง ประกอบด้วย

1. โลโก้โครงการฯ และสัญลักษณ์กรมปศุสัตว์
2. ชื่อใบรับรอง
3. ชื่อฟาร์ม
4. ที่ตั้งของฟาร์ม
5. ประเภทของสัตว์ที่เลี้ยง
6. เลขทะเบียนรับรองซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน

เช่น RWAP-01-01-001/2558

ส่วนที่หนึ่ง แสดงด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่แสดงประเภทของสัตว์ที่เลี้ยง
RWAP หมายถึง สุกร

ส่วนที่สอง แสดงด้วยตัวเลขสองหลัก หมายถึงสำนักงานปศุสัตว์เขตที่ 01-09

ส่วนที่สาม แสดงด้วยตัวเลขของจังหวัด เช่น 01 คือจังหวัดกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่สี่ แสดงลำดับที่ เช่น 001 หมายถึง ฟาร์มที่ได้รับการรับรองเป็นลำดับที่ 1 ในปศุสัตว์เขตนั้น
ส่วนที่ห้า แสดงปี พ.ศ. ที่ออกใบรับรอง

7. วันที่ออกใบรับรอง
8. วันที่หมดอายุการรับรอง
9. ลายเซ็นใบรับรองจากอธิบดีกรมปศุสัตว์

(หมายเหตุ : ในกรณีต่ออายุ หมายเลขทะเบียนที่ให้การรับรองให้ใช้หมายเลขและ พ.ศ.เดิม เปลี่ยนวันที่
ออกใบรับรอง วันหมดอายุและข้อมูลอื่นให้เป็นปัจจุบัน)

การเก็บตัวอย่าง

วิธีการเก็บตัวอย่างอาหารสัตว์เพื่อตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อน

1. เก็บตัวอย่างอาหารสัตว์ที่อยู่ในรางอาหารเดียวกัน แล้วแยกเป็น 3 ส่วนๆละอย่างน้อย 500 กรัม บรรจุใน
ถุงพลาสติกและใส่ซองกระดาษสีน้ำตาลอีกชั้นหนึ่ง กรอกรายละเอียดบนซองและเซ็นชื่อให้ครบถ้วน
โดยหากมีการแก้ไขข้อความให้ใช้การขีดฆ่าและลงลายมือชื่อกำกับ
2. ส่งตรวจวิเคราะห์ที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ (สตส.) ตัวอย่างถุงที่ 2 มอบให้เจ้าของฟาร์มเก็บไว้
อย่างน้อย 3 เดือน ตัวอย่างถุงที่ 3 เก็บไว้ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด
3. นำส่งโดยเก็บรักษาที่อุณหภูมิห้อง หลีกเลี่ยงการโดยแสงแดด โดยส่งตัวอย่างทันทีภายใน 24 ชั่วโมง
4. ตัวอย่างอาหารสัตว์ที่เก็บไว้ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกรณีหากต้องการตรวจยืนยันผล โดยให้เก็บรักษาไว้
จนกว่าผลวิเคราะห์สิ้นสุด

วิธีการเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อตรวจยาปฏิชีวนะปนเปื้อน

1. เก็บจากภาชนะที่เตรียมพร้อมให้สำหรับสัตว์ในฟาร์มกิน ภาชนะที่บรรจุต้องสะอาดป้องกันแสงได้และมี
ลักษณะเป็นขวดทึบแสง ปิดฝาขวดให้แน่น ติด Label ระบุชื่อฟาร์มที่ข้างขวด นำใส่ถุงซิปล็อค โดยปริมาณ
ตัวอย่างน้ำที่ต้องส่งตรวจสอบน้ำจากฟาร์มอย่างน้อยขวดละ 300 มิลลิลิตร จำนวน 2 ขวด
2. ส่งตรวจวิเคราะห์ที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ (สตส.) จำนวน 1 ขวด
3. นำส่งโดยเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 0-4 องศาเซลเซียส หลีกเลี่ยงการโดยแสงแดด โดยส่งตัวอย่างทันทีภายใน
24 ชั่วโมง
4. ตัวอย่างน้ำ 1 ขวดเก็บไว้ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกรณีหากต้องการตรวจยืนยันผล โดยให้เก็บรักษาไว้ใน
ตู้แช่ freeze จนกว่าผลวิเคราะห์สิ้นสุด

วิธีการเก็บตัวอย่างเนื้อสัตว์เพื่อตรวจยาปฏิชีวนะตกค้าง

1. เก็บตัวอย่างเนื้อสัตว์ถุงละไม่น้อยกว่า 500 กรัม โดยเลือกเก็บส่วนเนื้อแดงไม่ติดหนังหรือไขมัน ใส่ถุงพลาสติก 2 ชั้น
ไม่รั่วซึมหรือฉีกขาด ฉลากกำกับตัวอย่างใส่ถุงพลาสติกกันเปียก สอดแทรกไว้ระหว่างชั้นของถุงใส่ตัวอย่าง จำนวน 2 ถุง

2. ส่งตรวจวิเคราะห์ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ (ศวพ.) ในพื้นที่ ยกเว้นสำนักงานปศุสัตว์เขต 1 ส่งตรวจที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ (สตส.)
3. นำส่งโดยเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 0-4 องศาเซลเซียส หลีกเลี่ยงการโดยแสงแดด โดยส่งตัวอย่างทันทีภายใน 24 ชั่วโมง
4. ตัวอย่างเนื้อสัตว์ 1 ลูกเก็บไว้ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกรณีหากต้องการตรวจยืนยันผล โดยให้เก็บรักษาไว้ในตู้แช่ freeze จนกว่าผลวิเคราะห์สิ้นสุด